

انجمن‌های فعال دانش‌آموزی

تجربه‌ای از مدرسه شاهد کوثر خرمدره

نسیم جلیلی و کبری بهرامی

دبیران آموزشگاه کوثر، شهر خرمدره، استان زنجان

ارتقا دادن صلاحیت‌های علمی و حرفه‌ای و رشد خلاقیت و توانایی کارکنان مدرسه و دانش‌آموزان، متناسب با استعدادها و علائق آن‌ها، از وظایف مهم هر مدرسه است. تحقق این امر با توجه به تنوع علایق، تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و کثرت جمعیت دانش‌آموزی کشور، در عین محدودیت امکانات و منابع موجود، عموماً با مشکل مواجه می‌شود. با وجود این یکی از راهکارها در این زمینه تشکیل گروه‌های دانش‌آموزی در قالب انجمن‌های علمی-درسی است. در این نوشتار ما تجربه خود را از نحوه تشکیل، فعال‌سازی و عملکرد انجمن‌های علمی مدرسه شاهد کوثر شهرستان خرمدره بیان می‌کنیم.

در ماه‌های نخستین سال تحصیلی، در جلسات شورای معلمان، از هر معلم خواسته می‌شد تا ضمن مطالعه دستورالعمل تشکیل انجمن‌های علمی به تشکیل انجمن در رشته خود بپردازد. اما در عمل صرفاً یک دانش‌آموز از هر کلاس، براساس شناخت معلم یا داوطلب بودن او، برای هر درس انتخاب و معرفی می‌گردید. سپس در بهترین حالت، اعضای معرفی شده با گردآوری مطالب مرتبط با انجمن خود و نصب آن‌ها در تابلوهای اعلانات، تهیه روزنامه دیواری و... به فعالیتی می‌پرداختند. نتایج این کار چیزی نبود جز عملکرد ضعیف دانش‌آموزان، سردرگمی در چگونگی و نوع فعالیت، نداشتن هدف و وظیفه مشخص در انجمن و... بنا به همین دلیل ما تصمیم گرفتیم تغییری در روند این کار ایجاد کنیم و لذا نخست سؤالاتی از قبیل موارد مطرح شده در زیر را مطرح کردیم:

- اهداف تشکیل انجمن‌های علمی در مدارس چیست؟
- وظایف اعضای انجمن در قبال انجمن شامل چه مواردی است؟
- چگونه می‌توان انجمن‌هایی فعال و باکیفیت تشکیل داد؟
- زمان و نحوه فعالیت انجمن‌ها را چگونه مدیریت نماییم؟
- چگونه اخبار فعالیت‌های انجمن را انتشار دهیم و در اختیار سایرین بگذاریم؟
- چگونه زمینه رشد خلاقیت و شکوفایی استعداد گروه‌های علمی را فراهم نماییم؟

تعیین اهداف

به منظور برنامه‌ریزی و کیفیت‌بخشی به فعالیت‌ها، اهداف تشکیل انجمن‌های علمی را به شرح زیر مشخص نمودیم:

۱. اشاعه فرهنگ پژوهش و تحقیق در بین دانش‌آموزان؛
۲. رشد و توسعه بنیه علمی و پژوهشی دانش‌آموزان و ایجاد زمینه برای بروز خلاقیت‌های آنان؛
۳. هدایت و راهنمایی دانش‌آموزان در جهت علائق و استعدادهايشان؛
۴. ایجاد زمینه مشارکت دانش‌آموزان مستعد و علاقه‌مند در انجام کارهای علمی و پژوهشی؛
۵. برنامه‌ریزی، جهت‌دهی و ارتقای عملکرد انجمن‌ها؛
۶. حمایت از دانش‌آموزان عضو انجمن و بهره‌گیری از آن‌ها در جهت ارتقای امور آموزشی، پرورشی و حتی اداره مدرسه.

مراحل تشکیل

و فعال‌سازی انجمن‌ها

در ابتدا به‌منظور هدایت، برنامه‌ریزی و هماهنگی بیشتر بین گروه‌ها و کیفیت‌بخشی به عملکردها، از بین همکاران یک نفر به‌عنوان مسئول و رابط بین گروه‌ها تعیین گردید.

قدم اول: نیازسنجی از دانش‌آموزان در خصوص آگاهی از

بهترین موارد و مشخص کردن تمرکز بر فعالیت مورد نظر.

ایده‌های مطرح شده

و تأیید شده عبارت بود از:

۱. راه‌اندازی و به‌روزرسانی وبلاگ‌های علمی و پژوهشی متناسب با عناوین انجمن‌ها؛
۲. تهیه و تنظیم فصلنامه، گاهنامه و نشریه؛
۳. توجه به فعالیت اعضا در برنامه‌های آغازین، مناسبت‌ها و...؛
۴. پیشنهاد و برنامه‌ریزی برای بازدیدها و گردش‌های علمی؛
۵. تشویق و ترغیب دانش‌آموزان، به‌ویژه اعضای انجمن، به شرکت در مسابقات و جشنواره‌ها؛
۶. انجام پژوهش‌ها و ارائه راهبردها و یافته‌های خود برای ارتقای عملکرد مدرسه در مورد حیطه کاری هر انجمن؛
۷. ایجاد فرصت مناسب برای ارائه یافته‌ها و فعالیت انجمن‌ها برای سایرین؛
۸. نشر و انتشار گزارش عملکرد گروه‌های علمی؛
۹. تهیه محتواها و دست‌سازهای متناسب با دروس مختلف و تشکیل بانک نرم‌افزاری مناسب؛
۱۰. تقدیر و تشویق گروه‌های علمی برتر.

علائق و استعدادهای آن‌ها از طریق تهیه یک فرم نظرسنجی و نیازسنجی در مورد زمینه فعالیت و نوع انجمن؛

قدم دوم: جمع‌بندی موارد جمع‌شده؛

قدم سوم: تشکیل گروه‌های علمی توسط همکاران با توجه به فرم‌های تکمیل شده و انتخاب مسئولین انجمن؛

قدم چهارم: برگزاری اولین جلسه با اعضای گروه‌ها طبق دستورالعمل ابلاغی به‌منظور تشریح وظایف گروه‌ها و ترغیب آنان به فعالیت‌های نو و ابتکاری در چارچوب انجمن.

قدم پنجم: جمع‌آوری ایده‌ها و نظرات اعضا با کمک مسئولین و انتخاب

اقدامات و فعالیت‌های

انجمن‌های علمی موفق

از میان انجمن‌های تشکیل‌شده، انجمن ادبی، مطالعات اجتماعی و ریاضی فعالیت چشمگیر و موفق داشته‌اند. اهم فعالیت‌های آن‌ها عبارت بود از:

- راه‌اندازی دفتر نشریه ادبی آفتاب‌گردان و فعالیت در این زمینه و فروش حمایتی نشریه از انجمن مهرانه در بازارچه کار و فناوری؛
- تهیه فصلنامه گردشگری مربوط به درس مطالعات اجتماعی؛
- تهیه فصلنامه ریاضی با محوریت کلاس‌های ریاضی و تحت موضوعاتی همچون؛

- دانش‌آموزان موفق چگونه ریاضی می‌خوانند؟

- خاطرات کلاس ریاضی ما:

• محتوای درسی

• معرفی نرم‌افزارهای ریاضی

• معرفی دانش‌آموزان موفق در درس ریاضی شامل دانش‌آموزان ممتاز درسی، تلاشگر، فعال و برندگان مسابقات و تولیدات درسی و...

• مطالب متنوع گردآوری شده توسط اعضای انجمن و...

- برگزاری جلسات مستمر اعضای انجمن‌ها و تصمیم‌گیری در مورد کارها، تقسیم کارها و گردآوری ایده‌های نو؛

- تهیه صورت جلسات و تدوین، چاپ و تکثیر گزارشات مربوط به فعالیت‌ها؛

- کمک به دانش‌آموزان مشکل‌دار و تلاش در جهت رفع مشکلات آن‌ها.

نتایج کلی طرح

فعال‌سازی انجمن‌ها

• مشاهده فعالیت چشمگیر و رقابتی

گروه‌ها و مسئولین و تبادل نظر با آن‌ها؛

• اعتماد کردن به دانش‌آموزان و بهره‌گیری از ایده‌ها و نظرات ایشان در خصوص کیفیت‌بخشی و فعال‌سازی گروه‌ها و کسب موفقیت در مسیر انتخاب شده؛

• انجام مطالعات پژوهش‌های درسی و تولید محتواهای مناسب درسی؛

• ایجاد بستر مناسب فعالیت‌های علمی و پژوهشی برای افراد علاقه‌مند و مستعد در جهت افزایش آموخته‌ها و یادگیری عمیق.

اعضای موفق و فعال انجمن‌ها که لازم است تقدیر ویژه‌ای از ایشان داشته باشیم عبارتند از:

غزاله خانم‌حمیدی، عرفانه خانم‌حمیدی، فاطمه اکبری، یاسمین کریمی، معصومه انصاری، فائزه راستگو، سوگل صفری.

نمونه فعالیت‌های انجمن‌های علمی

